

TORONTÁL

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Egész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Hegyedévre	30 dinár
Egy óra	10 dinár
Egyes szám ára fél dinár	

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Felelős szerkesztő: **Dr. MARA JENŐ**

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL

Ömlityeva (Zápolya) utca 1. Telefonszám 2

MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ÉS ÜNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELÉVEL

Veliki Beeskerek, 1921.

L. évfolyam, 209. szám.

Szombat, szeptember 24.

Végleg elmarad a román királykoronázás.

Bukarest, szept. 22.

Hír szerint az udvar megváltotta azt a szándékát, hogy Ferdinándot Gyulafehérváron Nagyrománia királyává koronázzák.

Egy monarchista lett az új bajor miniszterelnök.

München, szept. 22.

A bajor nemzetgyűlésen a nacionalisták javaslatára gróf Larchenfeld Hugót választották meg nyolevanhat szavazattal Kahr volt miniszterelnök husz szavazatával szemben a bajor kormány elnökévé. Nagyon sok szavazólap üres volt.

Bécsben az osztrák kormány bukásáról beszélnek.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Wien, szept. 22.

Az osztrák belpolitikai események, a sztrájkok és a nyugat-magyarországi kérdés kedvezőtlen alakulása miatt a parlamenti körökben az a hír terjedt el, hogy a Schober-kormány legközelebb visszalép. A türehetetlen drágaság, a katasztrófális pénzügyi helyzet csak siettetik az osztrák kormány bukását.

Az osztrák vasutások minden vonalon sztrájkolnak.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Wien, szept. 22.

A beállott részleges vasutasztrák tegnap általánossá vált. Az osztrák vasutások, óriási munkástömeeggel együtt tegnap a parlament épülete előtt tüntetést rendeztek.

Illetékes körök a sztrájkügyben mára megállapodást remélnék. A kormány hajlandó a vasutások négyezer koronás alapkövetelését azonnal kifizetni, ha rögtön felveszik a munkát.

Az osztrák vasutasztrájk azonban nem érinti a Magyarország felé irányuló határvédelmet.

A pártok készülődése a szkupstina új ülészakára.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, szept. 22.

Minél inkább közeledik a parlament őszi ülészakája megnyitására ideje, annál inkább élénkebbé válik a nyári szünet alatt elcsendesült politikai élet. A pártok már valamenyen megkezdették üléseiket, amelyekben megbeszélnek és kidolgozzák a parlament most meginduló ülészakája alatt követendő magatartásuk programját.

A radikális és demokrata pártok is már néhány napja üléseznek, hogy belső pártpolitikájukat és terveiket megbeszéljék.

A radikális párt mai ülésén élénken foglalkoztak Protity Sztóján mostani politikai akciójával.

A radikális párt vajdasági főbizottságának tegnap Novisadon tartott ülése után, egybehangzóan a párt beogradi központi főbizottságával, elhatározták, hogy ultimátumszerű jegyzéket intéznek Pasity miniszterelnökhöz, amelyben a demokrata párt politikája és működése ellen felsorolt vádak azonnali megvizsgálására és a radikálisokat a demokraták részéről ért sérelmek orvoslására szólítják fel. A radiká-

lisok 15 napi határidőt szabtak Pasitynak, hogy ez idő alatt a jegyzékükben foglalt követeléseiknek tegyen eleget. Ellenkező esetben a párt a maga részéről levonja a konzekvenciákat.

Ma ismét tartottak ülést Novisadon a radikálisok, amelyre Trifkovity Márkó és Kosztity Cedomir is leutaztak.

A demokrata párt legutóbbi ülésén egyhangulag elfogadták a dr. Kumanudi pénzügyminiszter által benyújtott, a valuta és deviza kereskedelem korlátozásáról szóló törvényjavaslatot. Miután a párt egyes tagjai kritika alá vették a pénzügyminiszter eddigi működését és egyes javaslatait és intézkedéseit kifogásolták, így a párt vezetősége indítatva érezte magát, hogy a miniszter melletti állásfoglalásra hívja fel a párt tagjait, akik azután egyhangú bizalmat szavaztak Kumanudinak.

Majd Davidovity Lyuba a demokraták vezére referált a pártnak a Pasityval legutóbb folytatott megbeszéléseiről, amelyekben a kormány új programját beszélték meg.

Egy Oroszországból hazajött terrorista elfogatása Suboticán.

Ujabb merényletterv a király és Pasity ellen.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, szept. 22.

A suboticiai vasuti rendőrség egyik biztosa ma délelőtt egy Sztojanovity Szpaszoje nevű, veliki beeskereki illetőségű egyént tartóztatott le a pályaudvaron Sztojanovityról kiderült, hogy mostanában jött haza Oroszországból Mariboron át és hogy egyenes utasítással Beogradba akart utazni, hogy ott merénylettert kövessen el a király és Pasity miniszterelnök ellen.

Sztojanovity vallomása szerint, Oroszországban tagja volt a terrorista szervezetnek, s mint ilyet küldöttek haza a merény-

letek véghezvitelére. Sztojanovity teljes beismerésben van és vallomása közben minden szavából erősen kiérzik, hogy teljesen át van hatva a kommunista és bolsevista eszméktől.

Azt is megvallotta Sztojanovity Szpaszoje, hogy még két terrorista jött vele együtt haza, akik az Oroszországban kint tartózkodó dr. Markovity Szima volt kommunista képviselő utasításai szerint akarnának itthon propagálni és merényletterteket elkövetni. Ez a két merénylő, Sztojanovity úgy tudja, hogy Beeskerek felé vette útját.

Hegedüs védbeszéde a magyar nemzetgyűlésben.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, szept. 22.

A nemzetgyűlés mai ülésén Gaal Gaszton elnökölt. Meleg szavakkal emlékezett meg Wekerle Sandorról és a napokban elhalt Beöthy Pálról. Ezután bejelentette, hogy az ügyészség Zeke Antal, Gaál Endre dr., Pákozdy András és Záhány Gyula képviselőknek megvesztegetés bűntelében való részességért kiadatását kéri. Az ügyet átették a mentelmi bizottsághoz.

Hegedüs pénzügyminiszter előterjesztette az indemnitás kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot. A javaslat két intézkedést foglal magában: a tisztviselők segítését és a drágasággal előállott rendkívüli kiadásokhoz való fedezet előteremtését. A pénzügyminiszter ezután hosszabb beszédet mondott, melynek során a következő kijelentést tette:

— Becsületes, erőmet megfeszítő munkát végeztem, melyben szervezetem felőrldött. Ha a magyar nemzet számára nem jelentenek értéket, akkor távozásom közömbös lesz az országra nézve. Magyarország pénzügyi megmentéséért mindent feláldoztam, de a becsületemet nem, azt nem vehetik el tőlem. A konzekvenciákat levontam, lemondásomat bejelentettem. Egyedül dolgoztam s talán azért is sikerült elérnem, hogy kilenc hónapig sem működött a bankóprés. Ezideig a magyar állam hajóját sikerült fenntartanom. Azon okok közül, melyek munkámat megakasztották, első a tisztviselőkérdés. Folyton fedezeteket kellett keresnem a horribilis fizetésekre és segélyekre. Hozzájárultak még a nehézségekhez elemi csapásként a nagy szárazság és a politikai bonyodalmak. Ezek után is azt valom azonban, hogy pénzügyi koncepcióm az egyedüli, amely a kibontakozást létrehozhatja. Megvalósítása halasztást szenved ugyan, de vissza kell kapnia a korona emelkedését. A dágaság problémáját a pénz megjavítása nélkül elképzelni nem lehet. Távozásomnak okairól most nem kívánok bővebben nyilatkozni, de azt meg-

kell állapítanom, hogy az ország belpolitikájának egyes szomorú jelenségei nagy mértékben hozzájárultak ahhoz, hogy kibontakozási tervem nem sikerült. Végzetes volt minden egyéni akció, felekezeti torzalkodás. Akik a felekezeti kérdéseket beviszik a politikai életbe, nem is tudják mennivre vétenek az ország erkölcsi és gazdasági helyzetével szemben a külföld előtt.

Hegedüs beszéde rendkívül mély hatást gyakorolt a nemzetgyűlésre. A pártok körében az a nézet, hogy sikerülni fog a pénzügyminisztert lemondásának visszavonására birmi.

Vizsgálat a pancsevoi adókvetések ügyében.

Beograd, szept. 22.

A pénzügyminiszterium illetékes ügyosztályához már hosszabb ideje érkeztek tömeges panaszok a pancsevói lakosság köréből, amelyekben az adókvetések módja és aránytalanságai miatt tetek jelentést és kérték az adójaiknak újbóli pontos megállapítását.

A pénzügyminiszter most elrendelte, hogy egy bizottság szálljon ki Pancsevóra, amely vegye tüzetes vizsgálat alá az adókvető-bizottság összes határozatait s amennyiben a panaszok tényleg megfelelnek a valóságnak, úgy tegyen javaslatot a mostani bizottság felmentésére.

A korona esése

Budapesti tőzsdén.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, szept. 22.

A budapesti tőzsdetanács máától kezdve ismét meghosszabbította az ületidőt. Ambár még így sem tudták a legtöbb ügyet lebonyolítani, a hatalmas tömegben megindult megbízásokat. A korona zürichi jegyzése nyitáskor 0.95 volt, zárlatkor pedig 0.92-re süllyedt.

Azonban a svájci alacsony jegyzés és a napi nehéz ellátás ellenére is igen nagy szilárdság mutatkozott tegnap a budapesti tőzsdén. Az összes papírok többszáz koronával emelkedtek megnyitáskor. Később a realizációs eladásokra irányuló vásárló kedv ellanyhult. A tízmilliárdos új bankjegykibocsátásnak hírére azonban ismét felülkerekedett a vásárló kedv és néhány óra alatt javultak az árak.

A valutapiac lépésben baladt a zürichi irányzattal, de zárlatkor az összes árfolyamok ugrás-szerűen emelkedtek. Az utótőzsdén azonban már némi normális irányzat mutatkozott, úgy hogy a legtöbb valuta csak átmeneti árvesztéséget szenvedett.

Nem küld ultimátumot az entente Magyarországnak.

Egy újabb entente-bizottságot küldenek ki a nyugat-magyarországi helyzet helyszini tanulmányozására.

— A „Torontál” wieni tudósítójától. —

Wien, szept. 22.

A „Bécsi Magyar Ujság” szerkesztője tegnap egyik mértékadó entente diplomatával beszélgetett a nyugatmagyarországi kérdésről. A diplomata elmondotta, hogy az entente nem fog ultimátumot küldeni Magyarországnak, mert egy újabb nemzetközi bizottságot küldenek ki Sopronba, a nyugatmagyarországi helyzetnek közvetlen helyszini tanulmányozására. Az entente ma Párisban tanácskozik — mondotta a dip-

lomata — Nyugatmagyarország ügyéről és értesültem róla, hogy az a nézet alakult ki, hogy addig nem is küldenek semmiféle jegyzéket a magyar kormány-nak, amíg ez a nemzetközi bizottság nem teszi meg jelentését a legfelsőbb tanácsnak. Ultimátumot azonban egyáltalában nem küldenek, mert a nyugatmagyarországi ügyet a legfelsőbb tanács nevis a saját hatáskörében fogja elintézni, mint a trianoni béke végrehajtója és legfőbb protektora.

A belföldi utazásnál csak a személyazonosságot kell igazolni.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, szept. 22.

A belügyminiszteriumban most fejezték be az utlevél körüli eljárást és a belföldi utazást ujonnan szabályozó rendelet kidolgozását. Ez a rendelet, amely a napokban lép életbe, az összes, eddigi vonatkozó rendeleteket és utasításokat hatályon kívül helyezi.

A rendeletnek a belföldi utazásra vonatkozó része úgy intézkedik, hogy ezentul a belföldön való utazáshoz nem kell külön utazási igazolvány, (objava) hanem csak a személyazonosságukat tartoznak hiteltelen igazolni az utasok.

Óriási gyárrobbanás Németországban.

München, szept. 22.

Tegnap délután a ludwigshafeni anilingyár, eddig még ismeretlen okok folytán, a levegőbe röpült. Az egyik kohó felrobbanásakor egyszerre 700 munkás vesztette életét és számosan megsebesültek.

A gyártelep kohói és gőzgépei benzín és más robbanó anyagokat tartalmazó óriási tartályai egymásután robbantak, rettentetes detonációval. A robbanások dőreje roppant messzire elhal-

latszott és a talaj több mérföld körzetben megrengett, házakat döntve le a támadt repedésekbe. A talaj ingását még Mainzban és Heidelbergben is erősen érezték, úgy hogy az emberek a házaikból kirohantak az utcákra, azt hívén, hogy földrengés van.

A robbanás közelebbi részletei még eddig nem ismeretesek. A jelentések a katasztrófát a legutóbbi idők egyik legnagyobb szerencsétlenségének mondják.

Tőzsde.

Szeptember 22.

Beogradi tőzsde. Valuták: Francia frank 372.50, dollár 52.25, lira 227.—, lei 53.—, léva 38.—, cseh korona 63.50, osztrák korona 3.68, 20 dináros arany papírban 21.60. Devizák: London 199.50, Páris 378.50, Newyork 52.975, Miláno 225.80, Szaloniki 235.—, Prága 63.96, Berlin 50.75, Wien 3.275, Szófia 37.50, Bukarest 52.50.

Budapest. Valuták: Napoleon 2350, Dollár 755, Frank

56.00, Lengyel márká 19 1/2, Márka 730, Lira 29.50, Osztrák korona 49, Rubel 47, Lei 7.40, Szokol 8.90, Dinár 13.80. Devizák: Bukarest 710, Newyork 706, London 3100, Berlin 720, Miláno 32.—, Páris 56.—, Prága 910, Varsó 20 1/2, Wien 45 1/2, Zagreb 3.60.

György herceg Prágában.

Beograd, szept. 22.

Prágából jelentik, hogy György herceg, aki eddig Karlsbadban tartózkodott, tegnap este odaérkezett

HIREK

Borzalmas szerencsétlenség az országuton Csütörtök reggel Müller Vilmos 42 éves becskerekli lisztkereskedő kocsisával könnyű két-kerekű kocsján Bégaszentgyörgyre hajtatott. Béga fő határában egy kanyarultnál hirtelen felülről megriadt Müller lova, kifordította a kocsiban ülőket és örült vágatásban magával ragadta az üresen levő kocsit. A kocsisnak az ijedségen kívül esodálatosképp semmi baja nem történt, Müller ellenben oly szerencsétlenül zuhant az országút kemény kövezetére, hogy súlyos agyrázkódást szenvedett. Az eszméletét vesztett, életveszélyesen sérült kereskedőt egy arra haladó kocsit felvette és beszállította Becskerekre, az Aradáci-utcában levő lakására. Müller Vilmos állapota rendkívül súlyos, de orvosai mégis remélik, hogy sikerül megmenteniük az életét.

Neuhaus Erzszi hangversenyének szombati dalestélye iránt város-szeri nagy az érdeklődés. A gyönyörű hangú és ritkaságú megjelentésű fiatal művésznő pénteken reggel érkezik Becskerekre s néhány napig marad itt vendégül. Szombat esti egyetlen hangversenyére, amely este fél 9 órakor lesz a Kaszinó-társulat nagytermében, még kaphatók elővetelben jegyek Mangold könyvkereskedésében.

A Közművelődési Egyesület vasárnap Dante-matinéje. A Torontál-vármegyei (Bánati) Magyar Közművelődési Egyesület — mint azt már megírta a „Torontál” — vasárnap délelőtt 11 órakor a Kaszinó dísztermében nagysikerűnek ígérkező Dante-emlékünnepeket rendez. A matinén az Egyesület tagjai belépti díjat nem fizetnek, nemtagok belépti díja 20 korona.

Bűnügyi főtárgyalások. A becskerekli kir. törvényszék büntető tanácsa folyó hó 24-én a következő bűnügyekben tart főtárgyalást: Mirty Dusan és négy társa szándékos emberölés, Pungl Szvetozár orgazdaság, Patai Péter lopás, Muntyan János és társai lopás és orgazdaság. A tárgyalást a törvényszék I. emeletén, az 55-ik számú teremben tartják meg.

Az újvidéki nemzeti színház új igazgatója. A közoktatásügyi miniszter a novisadi nemzeti színház igazgatójává Karadzsiy Radivoj tanárt nevezte ki.

Szervezkednek a munkások. Folyó hó 29-én érkezett Becskerekre Kotur, a zagrebi központi szakszervezet titkára, aki tárgyalásokat folytatott a cukorgyár, olajgyár, továbbá a Hungaria, Hazai- és Heller-malom munkásaival, amelyekben abszolút többséggel elhatározták, hogy az amsterdami II. internacionale alapján álló zagrebi szociáldemokraták szövetségéhez csatlakoznak. Hogy a többi üzem munkásait is megnyerjék, általában küldenek, az előzetes munkálatok megbeszélése céljából a szak- és pártszövetség elhatározta, hogy vasárnap, folyó hó 25-én délelőtt 9 órakor a „Be-

„VOLTA” Rt.
VEGIKI BECSKEREK. Telefon 137.

A Kremenezky izzólámpa és villamos-sági Rt. bánáti kizárólagos képviselője.

A
Kérjük nagyb.

ograd-kávéház" mozitermében előtervezeteket tart a következő napirenddel: 1. A munkásság helyzete. 2. A szervezkedésnek jelentősége, valamint az előzetes munkák végrehajtása céljából vezető-tagok kijelölése.

Izr. istentisztelet. A péntek esti izr. istentisztelet további intézkedésig este 6 órakor kezdődik. A szombati gyásztisztelet Péter király emlékére délelőtt háromnegyed 10 órakor lesz.

Neuhaus Erzs. hangverseny-énekesnő dalestélye szeptember 24-én este fél 9 órakor. Jegyek elővételben Mangold könyvkereskedésében.

Hozzászólás az új üzleti zárórendeletre.

— A „Torontói” tudósítójától. —

Beeskerek, szept. 21.

Mult számunkban egy rövid kis hírből beszámoltunk a kereskedők deputációjáról a polgármester előtt, melynek célja volt, hogy az új üzleti zárót, mivel az a kereskedelmi életre határozottan káros, változtassák meg. Mivel a kérdést igen nagyfontosságúnak tartjuk, felkerestünk több beeskereki tekintélyes kereskedőt, hogy közvetlenül az érdekeltektől tudjuk meg mennyiben káros rájuk nézve a vasárnapi munkaszünet.

Az egész ügy tavaly novemberben indult meg, mondták. Annakidején a kereskedelmi alkalmazottak azzal a követeléssel állottak elő, hogy vasárnap az összes üzleteket tartsák zárva. Mivel a kereskedők és üzlettulajdonosok hallani sem akartak a kérdés teljesítéséről, a kereskedelmi alkalmazottak sztrájkba léptek. Megindultak a tárgyalások a sztrájkolók és a munkaadók között, de ez utóbbiak mindjárt a tárgyalások elején a leghatározottabban kijelentették, hogy a harminc százalékos béramelést méltányolják és megadják, ellenben a 48 órai munkaidő tiszteletben tartásával, vasárnap is nyitva tartják a üzleteket. Hosszas tárgyalások után a kereskedelmi alkalmazottak el is fogadták a munkaadók ajánlatát és újra munkába állottak.

Azonban a kereskedelmi alkalmazottak ebbe nem nyugodtak bele, hanem beadványt intéztek a városi tanácshoz, melyben kéri a vasárnapi teljes munkaszünetet. A városi tanács egyoldali információ alapján, a kereskedelmi- és iparkamara megkérdezése nélkül, hozott határozatában el is rendelte a vasárnapi teljes munkaszünetet.

Ernek a rendeletnek megváltoztatása érdekében járt a deputáció Alexics Bogolyub polgármesterrel és dr. Grubity Andrea polgármester-helyettesnél. Kérték a polgármestert, mivel a minisztériumi rendelet nem írja

elő a vasárnapi munkaszünetet, csupán a negyvennyolcórás munkaidőt, — melyet eddig is tiszteletben tartott minden kereskedő — függesszék fel a városi tanács határozatát addig, amíg a minisztérium döntése meg nem érkezik, annál is inkább, mivel annak jogerőre való emelkedésének határideje még nem telt el s így az fellebbezhető.

Amennyiben a vasárnapi munkaszünetet az egész ország területére elrendeli a minisztérium, a kereskedők készséggel fogadják el, mivel ezáltal semmivel sem károsodnak. De míg csak itt Beeskereken vezetik be a vasárnapi zárót, Törökbecsén, Vrsacón, Kikindán és

másutt pedig ezalatt vigan tartják nyitva az üzleteket, már jelentékeny veszteséget szenvednek a beeskerekiek. Mert a vidéki elszokik innen és inkább más városba megy vásárolni vasárnap, minthogy hétköznapi elfoglaltságát megszakítva Beeskerekre jöjjen.

Alexics Bogolyub polgármester megígérte, hogy az ügyet a leghatósabb vizsgálat alá veszi és amennyiben a tanács határozata jogerőre nem emelkedett, a kereskedők kérésének eleget fog tenni. Ugyazint megígérte a polgármester a kereskedők sürgetésére, hogy a piac visszahelyezését, melyet a közgyűlés már régebben elhatározott, forszírozni fogja.

Amerika nem adhat kölcsönt Európának.

— A „Torontói” wieni szerkesztőségéből. —

Wien, szept. 21.

Frank Arthur Vanderlip, a leghíresebb newyorki bankár, Amerika gazdasági életének egyik irányadó tényezője Wienben tartózkodik, hogy Európa gazdasági helyzetét behatóan tanulmányozza. Harding és Hoover megbízásából jött át a kontinensre és már harmadik hónapja járja Európa fővárosait. A „Torontói” wieni szerkesztőségének módjában áll, hogy szenzációs nyilatkozatát, melyet utjának eddigi tapasztalatairól és céljairól tett, közölhesse.

Az első kérdés a volt Osztrák-Magyar Monarchiára vonatkozott. Erre a kérdésre Vanderlip a következő választ adta:

— Azt hiszem, a volt monarchia gazdasági helyzete felettébb súlyos, Wien utóvégre mégis 52 millió ember feje volt: nem valami jó fej — de legalább fej. Most az egész testet darabokra tépték s az egyik rész nem tud funkcionálni a többi nélkül.

— Ausztria helyzetén véleményem szerint segíteni nem lehet.

Ezzel azt akarom mondani, hogy gyógyító orvosság Ausztria számára nincsen; lehet segítyt adni neki, lehet enyhíteni szenvedését, de véglegesen gyógyítani nem lehet. Ausztria pénzügyi helyzete egyszerűen katasztrófális. Az utóbbi időben rájöttem, hogy a nemzetgazdaság összes tételeit néhány alapvető kérdésre lehet visszavezetni. Az első és ez a legfontosabb kérdés, hogy mennyire képes egy ország saját élelmiszerszükségletét fedezni?

Élelem feltétlenül szükséges, mert az üres gyomor alapja minden forradalomnak, vagy legalább is súlyos társadalmi bizonytalansághoz vezet. Ha egy ország nem tudja magát saját terményeivel élemezni, akkor arra kényszerül, hogy élelmiszert külföldön vásároljon és fizessen érte

1-szor arannyal, 2-szor hitellel, 3-szor kivittel.

— Ausztria élelmiszerszükségletét saját terményeivel évente csak 3 vagy 4 hónapra tudja fedezni. A többit importálnia kell. Ezért nem bizom Ausztria feléledésében.

Európa többi országról Vanderlip a következőket mondotta:

— Meg vagyok róla győződve, hogy Franciaország, amely erősen agrárállam, újra hatalmasan fel fog virulni. Bizom Magyarországon is, mert szintén agrár-alapokon áll s így teljes mértékben életképes. Németország helyzete már sokkal komolyabb, hasonló hozzá Angliáé is, mert a két ország bevételre szoruló ipari állam.

Mikor Csehszlovákiáról került szó, Vanderlip ingerülten felkiáltott:

— Csehszlovákia! Szeretném, ha valaki megmagyarázná nekem, hogy miért kell Ausztriának cukrot Jávából hozatnia, kokszot pedig Németországból? Hiszen itt van Csehszlovákia, a legközelebbi termelő. Micsoda politika vezet hát ezeket az államokat? Én éppen most jártam Prágában és tapasztaltam, hogy az egyik magas kemencét a másik után fújták ki. A közlekedési vonalak mindenfelé el vannak zárva.

Ha csupán politika és fajgyűlölet az, ami ezeket az országokat vezeti, akkor ki kell éhezteni őket mindaddig, amíg észre nem térnek.

— Az én gyógyszerem: egy nagy dunai szövetség, teljesen szabad kereskedelemmel.

— Egyébként Európában ma mindent gummiróffel mérnek. Még folyik a vita, hogy az aranystandard vagy a papírosstandard maradjon meg. Meg vagyok győződve, hogy a világ előbb-utóbb vissza fog térni az aranyvalutára. A papírvaluta ingadozása

súlyos következményekkel járt. Néhány ember szorgalom és munka nélkül, tisztán spekulációval óriási vagyonokat harácsoltt össze. A papírvaluta mélyen érintette az életviszonyokat és erkölcsöket, amelyek pedig azelőtt sem állottak vajmi magas színvonalon.

Az amerikai kölcsönökre terelődött át azután a beszélgetés. Erről Vanderlip így nyilatkozott:

— Ki adhat ma kölcsönt Amerikában Középeurópának? Talán a kormány? Az Egyesült Államok kormánya már amúgy is 59 milliárdot kölcsönzött Európának és semmi reménye nincsen, hogy visszakapja. Mehet-e ilyen körülmények között egyetlen politikus is a néphez, hogy új kölcsönt kérjen tőle? Nem! Amerikai kormánykölcsönre nem számíthat tovább Európa. De hát akkor ki adja a kölcsönt? A magánvagytöke nagyrészt a kisemberek pénzét kezeli, kisembereket, akik nagy szorgalommal vagy 1000 dollárt megtakarítottak. De az 1000 dolláros hitelező nem altruista. Neki biztosítani kell, de miért is jöjjen Európába? Otthon biztos és jó lehetőségei vannak, ha pénzt befektetni akarja.

— Stinnes investálhat Középeurópában, Stinnes ré van utalva Ausztria, Magyarország és a környező államok nyersanyagára. Amerikának erre nincs szüksége, mert még saját nyersanyagának feldolgozását se merítette teljesen ki.

— Sajnálatos, de való tény, hogy Amerika vigan létezhet akkor is, ha egész Európa elpusztul. Nem mondom, hogy nem éreznék meg; művészileg, kulturális szempontból erős csapás lenne, sőt még gazdaságilag is. De hosszú évek sorára, szélesebb vett értelemben, nem sokat hátrózná. Mi élünk és haladunk tovább.

— Nem hiszem, hogy Amerika segítségére számítani lehetne. A jelenlegi bizonytalanságnak, főleg az entente magatartásában, haladéktalanul meg kell szünni, mert súlyos következményei vannak. Megértésnek kell következnie, még pedig gyorsan, amíg nem késő.

— Összegezve:

1. az élelmezés kérdése a leg-sürgősebben megoldandó, mert az éhes lakosság veszélyes;

2. felláthatandó egy értékstandard (arany-standard ezeken a részeken nem lehet, de rendezésnek valamilyen módja mégis szükséges);

3. módot kell találni arra, hogy a mindenféle fajgyűlölködés megszűnjön és leomoljanak a vám- és egyéb határsorompók. Azt hiszem, ez az utolsó lesz a legnehezebb. Ma egész Középeurópában úgy érzem magam, mintha állandóan drótsóvények mögött lennék.

A legszebb karácsonyi cukorkadiszáruk készülnek!

Kérjük tisztelt vevőinket, sziveskedjenek nagyb. rendelésüket részünkre fentartani.

„AMBRÓZ R” Cukorkagyár Rt. Veliki Beeskerek.

Bora M. Popovity, Jos. K. Stojanovity és Milan A. Iovanovity
Ügyvédi irodája
Beograd, Dobracsina-u. 7. :: Telefon 13—01.

Szakszerűen foglalkozik adó-, vám-, fogyasztási és illetékügyekkel. Mindennemű az országban előforduló jogi és kereskedelmi ügyekben tanácsokat ad. Eljár mindennemű közigazgatási és jogi ügyekben. 1769

**Tükörgyár,
üvegcsiszoló.**

1722 tükörraktár és tükörjavítások
„ALBA” cégnél Novi Sad,
Kamenička u. 15.

GILLETTE

és mindennemű önbortváló késeket felelősség mellett a legújabb rendszerű motorikus üzemre berendezett gépen 3 K-ért azonnal újjá készülnök.

Deutsch Izidor optikus, Subotica.
Videki rendelésimint kérem a késeket ajánlott levélben beküldeni. 1862

**Zsirszóda
és karbid**

nagyban a legolcsóbban kapható
1695
Dinić és Rajić cégnél Novisad
Wagner-palota. -:- Telefon 3—97.

Munkások!

A veliki becskerekai cukorgyár hétfőn, f. hó 26-án reggel 6 órakor kezdi meg üzemét.

A Szrpszka Poljoprivredna Banka D. D.
Veliki Beckserek

átvette a „Beogradszka Zadruga”
élet- és tűzkárbiztosító intézet
ügynökségét. 394

Tanító, tanár

vagy egyetemi hallgató kerestetik

pusztára IV-ik elemista flu tanítására, ki a szerb nyelv tanítására is tökéletesen képes. -:- Gazdaságban továbbképzésben előnyben részesülnek. 1788

Gresch Antal, Padelj.

Használt és új 1784

LÁDÁK

különböző nagyságban kaphatók

Hoffmann G. és Társa cégnél
Veliki Beckserek, Aleksandrova (Fő) u. 13.

Egy jókarban levő barna
rövid zongora

és egy női íróasztal eladó.

1690

Ferenca Deaka (Deák Ferenc) u. 7.

HÁZ

eladó Debeljacsn.

Bármilyen üzletnek elsőrendű hely a Fő-utcán, két piac között, sarok téglaház, 4 utcai szoba, 2 konyha, 2 előszoba, 2 élőkamra és melléképület.

Geduldig Adolf, Debeljacsa.

Hirdetések :: felvétetnek a
„TORONTAI”
kiadóhivatalában

PLEITZ FER. PÁL

Veliki Beckserek

Obilityeva (Zápolya) utca 1. sz.

Telefonszám 21.

Telefonszám 21.

Könyvnyomda □ Lapkiadás □ Nyomtatvány-
raktár □ Tömöntőde □ Könyvkötészet
Ruggyantabélyegzőgyártás. 26 29

Megmunkált Pleitz Fer. Pálnál Veliki Beckserek.

Kiadja Pleitz Fer. Pál